

امتحانات تجدیدی - مرداد ۱۳۹۴

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش و امور حوزه‌ها

اداره ارزشیابی و امتحانات

پایه:	۴	موضوع:	تاریخ ۴
تاریخ:	۹۴/۰۵/۲۲	ساعت:	۱۰:۳۰

نام کتاب: سیره پیشوایان از زندگی امام محمد باقر علیه السلام تا زندگی امام هادی علیه السلام

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. کدام خلیفه معاصر امام باقر علیه السلام بود؟
 ا. عمر بن عبدالعزیز ☒ ب. مروان بن محمد ☐ ج. معتصم ☐ د. عبدالملک بن مروان ☐
 ۳۰۶
۲. کدام شاگرد امام صادق علیه السلام در رشته کلام متخصص بوده است؟
 ا. زراره ☐ ب. ابان بن تغلب ☐ ج. مؤمن طاق ☒ د. حمران ☐
 ۳۶۲
۳. «شهید فخر» لقب چه کسی است؟
 ا. حسین بن علی ☒ ب. عبدالله بن حنظله ☐ ج. زید بن علی ☐ د. نصر بن علی جهضمی ☐
 ۴۲۶
۴. عباسیان از میان دانشمندان را جهت سنجش میزان علم و آگاهی امام جواد علیه السلام انتخاب کردند.
 ا. عباسیان ☐ ب. ابن ابی دؤاد ☐ ج. زرقان ☐ د. جاحظ عثمانی معتزلی ☐
 ۵۴۵

تشریحی

۱. چه اتفاقی در کودکی عمر بن عبدالعزیز باعث شد که او در زمان خلافت، مانع سبّ امیرالمؤمنین علیه السلام شود؟
 ۲۰-۳۱۸
۱. تأثیر مثبت استاد وی عبیدالله که فردی خداشناس و با ایمان و آگاه بود بر افکار عمر بن عبدالعزیز و تذکر این مورد که با توجه به اینکه خداوند از اهل بدر و بیعت رضوان راضی شده بود چگونه علی را که جزو آنان بوده لعن می کنند ۲. اعتراف پدر عمر بن عبدالعزیز به فضایل غیر قابل انکار علی علیه السلام و تذکر این نکته که اگر مردم از این فضایل آگاه شوند دنباله‌رو علی علیه السلام و فرزندان ایشان خواهند بود.
۲. یک نمونه از مناظرات علمی امام باقر علیه السلام را بنویسید. ۶-۳۴۳
 ۱. مناظره با اسقف مسیحیان:
 اسقف: به چه دلیل شما مسلمانان ادعا می کنید که اهل بهشت غذا می خورند و می آشامند ولی مدفوعی ندارند، آیا در دنیا نمونه دارد؟
 امام: بلی نمونه آن جنین در رحم است.
 اسقف: به عقیده شما میوه‌ها و نعمت‌های بهشتی کم نمی شود، نمونه‌ای در دنیا برای آن دارید؟
 امام علیه السلام: آتش که هر تعداد چراغ از شعله آتش روشن کنید از شعله آتش کم نمی شود.
 ۲. مناظره با نافع بن ازرق، یکی از سران خوارج:
 امام علیه السلام: به مارقین بگو چرا جدایی از امیرمؤمنان علیه السلام را حلال شمردید و حال آنکه قبل از آن خون خود را نثار او می کردید؟
 آنان خواهند گفت که او در دین خدا حکم قرار داد. به آنان بگو: خداوند در دو مورد در شریعت پیامبر حکم قرار داد: ۱. در مورد اختلاف میان زن و شوهر ۲. داوری «سعد بن معاذ» که پیامبر علیه السلام او را میان خود و قبیله یهودی «بنی قریظه» حکم قرار داد. دیگر اینکه امیرالمؤمنین علیه السلام حکمت را به این شرط پذیرفت که دو داور بر اساس حکم قرآن داوری کنند و از حدود آن خارج نشوند و شرط کرد اگر بر خلاف قرآن رأی بدهند مردود خواهد بود. چگونه مارقین حکمت قرآن و مردود بودن خلافت قرآن را گمراهی می شمارند اما بدعت و بهتان خود را گمراهی نمی شمارند.

مفضل می‌گوید: در مسجد پیامبر ﷺ نشسته بودم که ابن ابی العوجاء که یکی از زندیقان آن زمان بود به همراه کسی آمد و شروع به صحبت در مورد خالق هستی کردند و در نهایت گفتند که جهان خالق و مدبری ندارد و همه چیز خود به خود از طبیعت پدید آمده است. بعد از گفتگو با آنها، نزد امام صادق ﷺ رفتم و شرح ما وقع دادم و ایشان فرمودند که: «برای تو از حکمت آفریدگار در آفرینش جهان و ... بیان خواهم کرد، چنانکه عبرت گیرندگان از آن عبرت گیرند و بر معرفت مؤمنان افزوده شود ...» سپس امام ﷺ از فردای آن روز در ۴ روز پیایی آن را املاء کردند.

۴. دو مفهوم معترضانۀ مکتب امام صادق ﷺ نسبت به فقه رسمی آن زمان را بنویسید. ۳۶۸

۱. اثبات بی‌نصبی دستگاه حکومت از آگاهی‌های لازم دینی و ناتوانی آن از اداره امور فکری مردم یعنی در واقع عدم صلاحیتش برای تصدی مقام «خلافت» بود. ۲. مشخص ساختن موارد تحریف دین در فقه رسمی که ناشی از مصلحت اندیشی‌های غیر اسلامی فقیهان وابسته در بیان احکام فقهی و ملاحظه کاری آنان در برابر تحکم و خواست قدرت‌های حاکم بود.

۵. چرا سران قیام عباسی به امام صادق ﷺ پیشنهاد بیعت دادند؟ عکس العمل حضرت به این پیشنهاد چه بود؟ ۳۸۲-۶

عباسیان از دو موضوع تحقیر موالیان و مظلومیت خاندان پیامبر ﷺ حداکثر بهره‌برداری را کردند و شعارهای اسلامی برای خود انتخاب کردند و آیات قرآن را روی پرچم‌های خود نوشتند و چنین وانمود کردند که به نفع اهل بیت کار می‌کند و وانمود می‌کردند که قصدشان گرفتن انتقام خون‌های اهل بیت از بنی امیه و بنی مروان است. و لذا ابو مسلم و ابوسلمه خلّال هر کدام جداگانه به امام صادق ﷺ نامه نوشتند و اظهار بیعت کردند که جواب امام صادق ﷺ به هر دو منفی بود؛ زیرا امام می‌دانست که طراح اصلی قیام، عباسیان هستند و آنان نیز هدفی جز رسیدن به حکمرانی و سلطه جویی ندارند و امثال ابومسلم و ابو سلمه و دیگران را آلت دست خود قرار داده‌اند.

۶. سیاست فشار اقتصادی منصور دوانیقی را توضیح داده، هدف او از این عمل را بنویسید. ۳۹۳

منصور علاوه بر ستمگری، فوق العاده پول پرست، بخیل و تنگ نظر بود، ولی فشارهای اقتصادی او تنها با دنیاپرستی او قابل توجیه نبود؛ زیرا اقتصاد جامعه اسلامی را فلج و مردم را از هستی ساقط کرد و اموال عمومی مسلمانان را در دربار به صورت گنج گرد آورد و اموال مردم را نیز از دستشان گرفت ولی آنها را صرف عمران و رفاه مردم نکرد و مدام مردم را گرسنه نگه داشت. هدف منصور از این سیاست این بود که مردم همواره نیازمند و گرسنه و متکی به او باشند و همیشه در فکر سیر کردن شکم خود بوده، مجال اندیشه در مسائل بزرگ اجتماعی را نداشته باشند. هم چنین جلوی جنبش و مخالفت مردم را از طریق تضعیف و محو نیروهای مبارز می‌گرفت.

۷. أ. امام کاظم ﷺ چه مواردی را برای علی بن یقطین تضمین نمودند؟ ب. هدف علی بن یقطین از گرفتن نواب بسیار جهت حج چه بود؟

۴۵۳-۹

أ. ۱. هرگز با شمشیر (و به دست دشمن) کشته نشوی ۲. هرگز تهیدست نگردی ۳. هیچ وقت زندانی نشوی.

ب. اعزام نواب حج در واقع یک برنامه حساب شده و منظم بود و علی، زیر پوشش این کار، بنیۀ اقتصادی شیعیان را تقویت می‌نمود. هدف دیگر او شرکت دادن شیعیان به خصوص بزرگان آنان، در کنگره بزرگ حج بود تا از این رهگذر به معرفی چهره شیعه و بحث و مناظره با فرقه‌های دیگر پردازند و یک موج فرهنگی شیعی به وجود آورند.

۸. ا. فعالیت‌های مأمون جهت گسترش مذهب معتزله را بنویسید. (دو مورد) ب. دلیل این حمایت‌ها از مذهب معتزله چه بود؟ ۵-۵۰۳

ا. ۱. بعد از پذیرش مذهب معتزله توسط مأمون، بزرگان آن طایفه را به خود نزدیک ساخت و مجالس مناظره با علمای علم کلام تشکیل داد و در مذهب اعتزال پا برجا ماند و پیروان آن طریقه را همراهی کرد ۲. گسترش تفکر مخلوق بودن قرآن در میان مردم ۳. دستور ترجمه کتب فلسفی و منطقی یونانی به عربی ۴. برخورد خشونت آمیز با مخالفان مذهب معتزله.
ب. چون عباسیان عموماً با طریقه رأی و قیاس موافق بودند و معتزله به این روش خیلی نزدیک بود و مأمون نیز که مرد با هوش و مطلعی بود و به طریقه قیاس میل وافر داشت و بسیاری از کتب قدیم را که قبل از او ترجمه شده بود مطالعه و بررسی کرده بود سرانجام مذهب معتزله را پذیرفت.

۹. انگیزه‌های مأمون از به ازدواج درآوردن دخترش با امام جواد(ع) را بنویسید. ۵۵۸

۱. زیر نظر داشتن امام جواد(ع) توسط دخترش ۲. امام را با دربار پر عیش و نوش مرتبط و امام را به لهو و لعب و ... بکشاند و به قداست امام لطمه وارد سازد و نزد مردم خفیف نماید ۳. علویان را از اعتراض و قیام بر ضد خود باز دارد و خود را دوستدار و علاقمند به آنان وانمود کند ۴. عوام فریبی که صاحب نوه‌ای از نسل پیامبر و علی بن ابیطالب(ع) شود.